

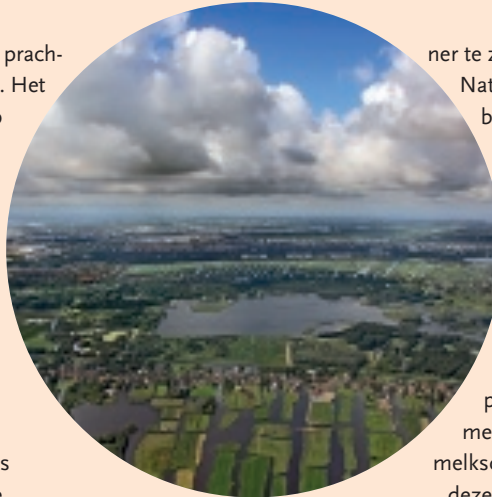
Landschap Noord-Holland

Topnatuur tussen de steden

In 2050 moet tussen Amsterdam en Alkmaar een prachtig, aaneengesloten polder- en moerasland liggen. Het gaat 12.000 hectare topnatuur worden, met volop weidevogels, veenmoerassen die CO₂ binden en boeren die gezonde voeding produceren.

Niet alleen de afname van de biodiversiteit tegengaan, maar de natuur dóórontwikkelen naar topnatuur. Zodat straks niet alleen de weidevogels terug zijn, maar zeearend, purperreiger en otter er misschien wel bij komen. Niet alleen het bestaande laagveenlandschap behouden, maar het oppervlak aan veenmoerassen uitbreiden en daarmee óók bodemdaling en CO₂-uitstoot terugdringen. Amsterdam Wetlands bestaat uit een palet aan ambitieuze plannen die Landschap Noord-Holland samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Recreatie Noord-Holland ontwikkelde. Projectleider Saline Verhoeven is enthousiast over de stappen die al zijn gezet.

“Samen met de Radboud Universiteit hebben we hier ontdekt dat we veenmos kunnen laten groeien op voormalige landbouwgrond. Dat is niet alleen goed om de bodemdaling te compenseren maar ook voor de CO₂-uitstoot. Inklinkend veen stoot veel broeikasgassen uit. Op plekken waar het veenmos goed aanslaat, blijkt de uitstoot veel klei-

Luchtfoto Laag-Holland; op de voorgrond het dorp Den IJp en op de achtergrond Zaanstad (foto vanuit richting Volendam: Jan Tuijff).

ner te zijn. Gezond veenmos legt zelfs koolstof vast.” Natuurgebieden worden aan elkaar gekoppeld, beheer verduurzaamd, waterkwaliteit en biodiversiteit omhoog, maar de doelen van Amsterdam Wetlands zijn niet alléén natuurdoelen. Saline Verhoeven: “We willen de identiteit van het landschap weer duidelijk zichtbaar maken en stad en land met elkaar verbinden. Dat Alkmaar Kaasstad is, weten we allemaal. Maar het verhaal erachter? Lang niet iedereen weet dat de oorsprong van die lekkere kaas in het sappige, vettige gras van de Schermer ligt. En dat de melk van de koeien die dat gras eten vroeger via melkschuitroutes naar de stad werd vervoerd. Door deze verhalen te vertellen hopen we de bewoners van Laag-Holland bij hun omgeving te betrekken.” Mensen bij het landschap betrekken betekent ook dat ze het moeten kunnen beleven. Middenin kwetsbare natuurgebieden komen geen fietspaden te liggen, maar op plekken waar het wél kan, is straks mogelijk plaats voor een vogelkijkhut, een informatiepaneel, een wandelommetje of een kanoroute over het traject waar vroeger de melkschuiten voeren.

Annemarie Bergfeld, Journalist

Geldersch Landschap & Kasteelen

Terugkeer zilveren maan nieuwe opsteker voor het Wisselse Veen

Het Wisselse Veen bij Epe is één van de natte parels op de noordoostflank van de Veluwe. Al ruim 25 jaar is Geldersch Landschap & Kasteelen hier bezig met natuurontwikkeling. De laatste jaren worden we keer op keer verrast door de resultaten van deze ontwikkeling.

In 1993 werd begonnen met het verwijderen van de voedselrijke, fosfaatverzadigde toplaag in twee relatief kleine deelgebieden. Onderzoek wees uit dat er ook in de rest van het gebied volop kansen lagen voor natuurherstel. In 2013 en 2014 is in de andere delen van het Wisselse Veen zelf en in het aangrenzende deel van landgoed Tongeren de fosfaatverzadigde toplaag verwijderd. Jaarlijks wordt er nu met aangepaste apparatuur gemaaid en maaisel afgevoerd.

Een uitgebreide inventarisatie van flora en fauna in 2017 liet zien dat het systeemherstel effect heeft, met terugkerende soorten als vetblad, blauwe knoop, stijve moerasweegbree, armbloemige waterbies, Spaanse ruiter, maar ook heikikker, bruine vuurvlieder, moerassprinkhaan en moerasveenmos. Ook het moerasviooltje, waardplant voor de zilveren maan, komt massaal terug op de overgang van droog naar nat veen. Aan het einde van de zomer van 2018 volgde een nieuwe mijlpaal, met de waarneming van

Zilveren maan (*Boloria selene*). De vlinder dankt zijn naam aan de zilverachtige vlekken op de rand van de onderzijde van de achtervleugels (foto: Saxifraga/ Arie de Knijff).

mooie aantallen zilveren maan zelf. Het Wisselse Veen is nu één van de weinige plekken op de Veluwe waar deze vlinder (weer) voorkomt.

Om het systeemherstel nog verder vorm te geven, is het belangrijk om de processen in het gebied nóg beter te begrijpen. Afgelopen jaar is onder de vlag van de provincie Gelderland een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) uitgevoerd. Voor een deel bevestigt de LESA wat we al wisten over de werking van het systeem, maar er zijn ook verrassende ontdekkingen gedaan. Zo werd er op twee plekken in het gebied een afgedekt en intact veen aangetroffen. Met daterings- en stuifmeelonderzoek is bepaald hoe oud de veenlagen zijn en welke planten er in de omgeving voorkwamen in verschillende tijdsperiodes.

eDNA-technologie wordt ingezet om de resultaten te verfijnen. In de wetenschap dat er nog extra hectares aan het gebied toegevoegd zullen worden, biedt de LESA veel aanknopingspunten voor een volgende stap in de natuurontwikkeling in het Wisselse Veen.

Renske Terhürne, Beleidsmedewerker landschap